

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

<p>Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.</p> <p>Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.</p> <p>Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.</p> <p>Kéziratokat nem küldünk vissza.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal</p> <p>BUDAPEST,</p> <p>Szentkirályi-utca 28b. sz. a.</p> <p>(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)</p>	<p>A hirdetések árszabálya:</p> <p>A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő.</p> <p>Egyéb hirdetéseknek:</p> <p>egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.— fél oldal ... " 16.— nyolcad oldal " 4.—</p> <p>A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.</p>
--	--	--

A versengés.*

A pedagógiának egy oly fejezetét akarom itt tárgyalni, mely neveléstani kézikönyveinkben nem igen fordul elő. Könyveink jórészt a németek nyomán indulnak s a németek mellőzik a versengést. Azonban nincs francia könyv, mely ne foglalkoznék vele. S ez a természetes is. Mert az iskola a közös tanítás helye s így okvetlenül ki-fejldik a társak között a versengés (aemulatio). Régebb pedagógusok a versengést hatalmas eszközül használták fel. Már a spártai nevelésben is hatalmas tényező a versengés. (Ki a legbátrabb? Ki a legügyesebb?) A régi iskola is különösen pedig a jezsuiták iskolái, erősen fölhasználták a versengést. De éppen azért, mert a jezsuiták iskoláiban szerepelt, fordultak ellene az újabb pedagógusok. A jezsuiták iskoláival szemben a Port-Royal iskola (a jansenista Rollin alapítása) kárhoztatta főleg. De éppen az volt a baj, hogy mellőzték és óvatosan kerülték a versengést. Pascal szerint: «A Port-Royal tanítványai az ambíció hiánya miatt közömbösségbe sülyednek». A francia pedagógusok mind felhasználandónak vélik a versengést, míg a németek a realizmus és humanizmus (Basedow) hatása alatt egészen kihagyják pedagógiájukból ezt a fontos tényezőt.

A versengés azonban nem hagyható figyelmen kívül. A társas együttlétben, a közös munkában okvetlenül kifejlődik és éppen akkor fejlődhetik káros irányban, ha a nevelő számba nem veszi.

A versengés érzelem, melynek gyökerei a lélek különböző területén ágaznak el. Főgyökere az önszeretet, ez a hatalmas érzés talán a legerősebb valamennyi között. De van benne erős törekvés, az utánzás vágya, mely közel áll az ambícióhoz s a diesvágyhoz. Az ambíciótól a versengés abban különbözik, hogy nem pusztán magára a törekvő észre van irányozva tekintete, hanem másokra, a társakra is.

* Mutatvány a szerzőnek sajtó alatt levő *Népiszkolai neveléstanából.*

A versengés tehát hatalmas ösztönző, hajtó erő, mely az egyént fokozott munkára sarkalja. Az ilyen erőt meg kell becsülni, mert ez a hatalmasnak hatalmas tényezője.

Miért itélik el mégis némelyek? Azt állítják, hogy eltereli a gyermek gondolatát a tárgytól, s egészen a jutalomra, a sikerre irányítja a tekintetet. Irigységet, önzést, féltékenységet fejleszt, s korán arra irányítja a tanuló tekintetét, hogy a siker a fő, nem pedig az érdem.

Ezzel szemben azt kell figyelembe vennünk, hogy minden erényből bűn lehet, ha túlozzuk, vagy helytelenül alkalmazzuk.

Igaz, hogy a versengés forrása az önszeretet, de ez nem mind bűn, ami az önszeretettől fakad. Csak legyen ez az önszeretet helyes, szorítsuk a megengedett korlátok közé, ne ütközzék a felebaráti szeretet törvényeibe. Nem következik, hogy az előre törekvés rögtön féltékenységgé s irigységgé fajul. A versengésnek lehet ideális célja. A cél az, hogy különb legyen társánál, hogy azt fölülmulja. De ha a társa is ideális célra törekszik, vajjon akkor baj-e az, ha ebben a nemes törekvésben akarják őt fölülmulni?

A pedagógusnak az a föladata, hogy éppen a nemes versenyt honosítsa meg. Vetélkedjenek a tanulók a jóban. Igyekezzenek egymást a becsületes munkában fölülmulni. Ez ad életkedvet, ambíciót, a szó nemes értelmében vett diesvágyat. Ez fokozza az energiát, az akarat erejét, a munkaképességet. Az életnek is csak úgy van tartalma, ha van cél, melyért küzdeni érdemes, s ha van erő, mely e küzdelemre ösztönöz.

A versengés csak ott fejlődhetik, ahol többen törekszenek ugyanazon célra. Éppen ez a versengés az iskola egy előnye a magánnevelés fölött.

A versengés fölkelésével nagy sikereket lehet elérni, mint a neveléstörténet példái is mutatják. De óvatosan kell vele bánni a tanítónak, nehogy éppen azokba a hibákba essék, mely miatt a versengést oly sokan elítélték.

Dr. Weszely Ödön.

A népoktatási törvény revíziója.

(Folytatás.)

A törvénytervezetnek II. fejezete «Az elemi népiskola két tagozata» cím alatt nemzeti szempontból igen fontos intézkedéseket tartalmaz. E tekintetben nekünk észrevételeink nincsenek. Az intenciókat helyeseljük s a kivétel módosításaival is egyetértünk. A túllícitálásnak sehol sem vagyunk barátai. Nem gáncsolódunk tehát azért, mert a javaslat nem megy olyan messzire, amilyen messzire mehetne kedvezőbb politikai és társadalmi viszonyok között. Ellenkezőleg elismeréssel adózunk a bölcs mérsékletnek, mely magát a célt veszélyeztető visszahatást nem provokál.

Kifogásaink ezen fejezetnek egyéb intézkedéseire vonatkoznak.

Kifogásoljuk az elemi iskola két tagozatának megállapításánál a 68. évi 38. t.-c. vonatkozó szakaszainak minden kritika nélkül történt átvételét. A két tagozat, a mindennapi és a nem mindennapi alapjában helyes; a kivételben azonban hiba van a kréta körül. A mindennapi iskolánál túlságosan előtérbe nyomul a bürokratikus szempont. Mintha maga az iskolába-járás és nem bizonyos mértékű ismereteknek elsajátítása volna a cél.

A nem mindennapi tagozat célja alapjában helyesen van kitűzve. A név és fogalmazás azonban nem szabatos. A régi *ismétlő* elnevezés nem szerencsés; mert a jó ismétlő iskolában épen-séggel nem történik ismétlés sem az általános ismeretek mezején, sem szakirányban, hanem *tovább-tanulás*, ugyanazért az *ismétlőtanfolyam* elnevezés *tovább-képző-tanfolyam* névvel volna fölése-rendő. S aztán biztosítani is kellene, hogy a nem mindennapi tanfolyam nevének megfelelő intézménnyé is fejlődjék. Képezzen szerves kapcsolatot a mindennapi iskola és az élet között. Építsen arra, amit az elemi iskola nyújtott s egyszersmind adjon alapot az életnek.

Sajnos, a tervezetnek törvényerőre emelkedésétől mindezt alig várhatjuk. És pedig legfőbb-képen azért, mert az általános irányú továbbképző tanfolyam vezetőinek a megfelelő anyagi ellenszolgáltatást nem biztosítja. Mindössze annyit mond ki, hogy ahol eddig kaptak valamit a tanítók az ismétlő-tanításért, ezentúl is kapnak. Igen ám, csak hogy a legtöbb iskolánál eddig mit sem kaptak. Ezért nincs — általánosságban szólva — hazánkban ismétlő-oktatás. S ha az anyagi ellenszolgáltatás kérdése megoldást nem nyer, nem lesz a jövőben sem Paragrafusokkal — bármilyen szépen is legyenek azok megfogalmazva — nem lehet népoktatást csinálni.

A nép foglalkozásával számotvető ú. n. szakirányú tovább-képző oktatás elméletben helyes. Am az volt a múltban is. A gyakorlatban mégis balul ütött ki. Nehány évi főnállása óta alig van más haszna a «gazdasági irányú ismétlő-iskolá»-nak, mint hogy némi keresethez juttatja a tanítót. Egyéb haszna a jövőben sem lesz, ha-

csak közvetlen, bensőbb kapcsolatot nem keres a nép életviszonyával s nem lesz képes a nép anyagi helyzetének javítását biztosító szolgálatot tenni. Már pedig a jelenlegi gazdasági irányú ismétlő iskolák ilyen szolgálatot nem tesznek, mert a levegőben lógnak. (Miként volnának ezen tanfolyamok szervezendők, arról alkalmilag önállóan szólunk.) A törvénytervezet csak elméletileg gondoskodik az ismétlő-tanfolyam tanítóinak díjazásáról, csak természetes tehát, hogy majd az eredmény is csak elméleti lesz.

Hibáztatjuk a törvénytervezetnek 18. szakaszát, mely az egy tanítóra és tanteremre eshető tanulók számát 80-ra teszi. E tekintetben — igaz van egyik laptársunknak — határozott visszaesést kell konstatálnunk, ami ellen a tanítósnak erőlyesen szót kell emelnie! A művelt nyugat azon államaiban, a melynek megérdemlik a «művelt nyugat» elnevezést, ma már a 40 tanuló is sokalják egy tanteremre és egy tanítóra, nálunk meg 35 év után fölemelik 60-ról 80-ra!

Hibás e szakasznak a tanterem «törvényes méretét» (az egy tanulóra eső 0,8 m²-t) megerősítő intézkedése is. Ez a «törvényes méret» nem az egészségtan «törvényes mérete»; mert beigazolt dolog, hogy a 0,8 m²-es területre szorított gyermek és tanító egy óra alatt harmadszor szívják be egy és ugyanazt a levegőt!

A tervezet harmadik fejezete annak legérdemesebb része volna, hogyha egyáltalában érdemleges volna. Csakhogy sajnos, nem az. Mert az anyagiakban szerfölött fukar kezekkel mér. Épen harmadszor iktatja törvénybe a 300 forintos fizetési minimumot. Minden valószínűség szerint ezúttal sem fogja minden eshetőséget kizárólag biztosítani.

Való igaz, hogy a 300 forintos minimum csak a segéd-tanító részére helyeztetik kilátásba, ami látszólag legalább haladást jelez a multhoz képest. Csakhogy tartalmilag nem jelent. Mert ma a 300 forint kevesebb, mint amennyi volt 35 év előtt 200. Ehhez kell számítani még az is, hogy a tanítóképesítés tervezett módja egyenesen ráutalja a segéd-tanítósnagra a tanítósnak jó részét. S e mellett a tervezet módot nyújt az államsegélytől huzódózó iskolafönntartóknak arra, hogy 300 forintos segéd-tanítóssággal csináljanak népoktatást. A javaslatnak ez a része mint káros, mint veszedelmes (mert visszaesést eredményez) föltétlenül tör-lendő. Az igazság és méltányosság is megkívánja, hogy ez a spanyolországi (ez is nyugat) fizetés meg ne állapíttassék. A népoktatás szolgálatában segéd-tanítósnak nincs helye. E téren nincs segéd-munka. A segéd-tanító ugyanazt a munkát végzi, mint akár 40 éves tanító kollegája. A segéd-tanítósnág tehát megszüntetendő. Ezzel nem akarjuk azt mondani, hogy a kezdő fiatal ember ugyan-olyan javadalmazásban részesüljön, mint szolgálati érdemeket szerzett kollegája. Est modus in rebus. Nőjjön a szolgálati érdemekkel a fizetés, de a kezdő ember is kapja meg azt, ami élete tisztességes fönntartására szükséges.

De vajjon megkapja-e a tervezet szerint? Bizony nem kapja akkor sem, ha rendes tanítónak lesz. Mert a 400 forint fizetési minimum méltatlan a tanítóhoz, mert nem tud belőle megélni s mert megkisebbiti akkor, amidőn a 4 polgári iskolás vasúti altisztek 520 forintot kezdik s aránylag elég rövid idő alatt 900 forintot jutnak. Igaz, hogy a minimumon fölül 500 forintig is kiegészíthető a tanítói fizetés. Csakhogy erre a horribilis összegre semmi biztosítéka sincs a tanítónak. «Az illetékes iskolai főhatóság *kivánságára* a vallás- és közoktatásügyi miniszter a törvényszerű minimumon fölül a tanítói fizetéseknek 1000 koronáig való kiegészítésére is segílyt nyújthat.

Ez van a tervezet 36. §-ában. Ami sajnos, vajmi kevés biztosíték. Mivelhogy két igen fontos feltételhez van kötve. Az egyik az, hogy az 1000 koronáról csak a főntartó főhatóság «*kivánságára*» lehet szó. De hát ha nincs ilyen kívánság? Akkor természetesen 1000 korona sincs. Az 1000 korona azonban még akkor is nagyon problematikus, ha kívánság van. Mert a vásár kettőn áll. A főntartó főhatóság «*kiván*»-hat, a közoktatásügyi kormány meg *adhat*; de *nem is adhat*. Aszerint, amint kedve tartja, vagy az erszénye engedi. Az ilyen 1000 koronára nem sokat ad a hitelező. Az *ilyen* 1000 koronához hasonló fizetés senkinek sem jár; csak a tanítónak. Minden más társadalmi osztálybelinek *megszabja* a törvény, mi *jár* neki; egyedül a tanító kap ilyen elméleti fizetést, jeléül annak, hogy az irányadó állami tényezők lelkesedése a népnevelésért szintén csak elméleti. Azaz szépen szóló sipszó.

Szűk marokkal méri a tervezet az ötödéves korpótlékokat is. Eltekintve attól, hogy a 100 koronából egy évi szolgálatra 20 korona fizetésjavítás esik, tehát sokkal kevesebb, mint amennyi a vasúti altisztekre és szolgálókra ugyanannyi időre, a korpótlék azért is szerfölött mostoha, mert nincs contactusban a szolgálati idővel. A tanító szolgálati ideje ugyanis 40 esztendő. És semmi kilátás reá, hogy leszállíttassék. Am korpótlékok csak harminc esztendőre kap. Tanítói szolgáltatásának negyedik lustrumát reménytelenül, javadalmának egy fillérnyi emelkedése nélkül kénytelen leszolgálni.

Hát ez így nem jó lesz. Így csak vezércikk-témákat lehet adni, de nem lehet népoktatást csinálni. A javításra vonatkozólag a mi nézetünk röviden az, hogy miután a községi és hitfelekezeti tanítók ugyanazt az állami föladatot (ha ugyan a népoktatás «állami föladat») teljesítik a munkájukkal, melyet az állami teljesít, igazság szerint s az ügy érdeke szempontjából javadalmazásuk sem lehet kevesebb egy fillérrel sem. Hát ne is legyen!

A fizetés csak akkor *fizetés*, ha ki is fizetik. Rendes, pontos időben s csonkítatlanul. Sajnosan észleljük, hogy erre nézve intézményes biztosítók nincsenek a javaslatban. A tervezet tehát ebből a szempontból is kiegészítésre szorul.

Ami az állami segítséget s az állami ingere-

ciát illeti, nekünk egyiktől sincs okunk huzódozni. Az állam pénze jórészt a mi pénzünk. Mi abszolút többségben vagyunk. A szolgáltatások nagyobb fele is a mi véres verejtékünkéből kerül az állam kasszájába. Ami az állami befolyást illeti, attól sem tartunk, különösen nem, ha az nem hatalmas-kodási hajlamból, hanem iskoláink kulturális és nemzeti tevékenységének ellenőrzése szempontjából történik.

A *tanítóképzésről* és *képesítésről* szóló fejezet is igen fontos. És a többek között jó intézkedéseket is tartalmaz. Jó dolog például a tanítóképző intézetek külső viszonyainak rendezése, a tanári testületek jogkörének kiterjesztése és szabályozása; a tanári javadalom javítása lehetőségének biztosítása; az iskolafenntartók jogainak respektálása a képesítés kivételével, csaknem mindenütt. Sajnos, hogy ezek a jó intézkedések nem eléggé kategorikusak.

Kiválóan fontos kérdés e fejezetben a *képesítés* kérdése.

Ez a kérdés régen napirenden van. Részint a tanítók, részint a politikusok hozták napirendre és tartották tapétán. Kettős kifogásuk volt a «felekezeti» képesítés ellen. Az egyik az, hogy «nem elég magas színvonalú», a másik az, hogy «nemzeti szempontból nem elég megbízható». Valami volt ezekben a vádakban. Alapjában azonban különösen ami *a mi* képzőinket illeti, inkább leszólás az, mint kritika. A mi képzőinkből kikérült tanítók és tanítónők általában úgy készültség, buzgó munkásság, mint hazafiaság tekintetében kiállják a versenyt állami képzőkből kikérült kartaikkal. Az *élet* állította ki részükre a bizonyítványt. Így *Halász* Ferencet, a javaslat előadóját a szatmári kir. katolikus képezde nevelte és képesítette, *Zirzen* Jankát a budapesti angol-kisasszonyok kir. katolikus képzője stb.

Amennyiben hiányok vannak úgy a képzettség, mint a hazafias szellem tekintetében, azokat nem a képesítés formájának bolygatásával, hanem egyébbel lehet és kell megszüntetni.

A képzettség és az anyagi helyzet között oki viszony van. Ha a tanítónak anyagi helyzete művelt emberhez illő megélhetését biztosít, akkor a tehetséges ifjak nagyobb számban fogják a képzőket látogatni; *emelni kell tehát az alapképzettség mértékét*, akkor intenzívebbé tehető a képzés is s a színvonal mintegy természetesen emelkedni fog. Enélkül hiába való minden szépítési formula. A jelöltből semmiféle vegyes bizottság ki nem présel többet, mint amennyi benne van. A legnagyobb ú. n. szigorúság sem biztosítéka a magasabb színvonalnak. Kinában már csak meg van a szigorúság. Am azért tudósaik messze mögötte maradnak az európai tudósoknak.

A hazafias szellemet sem lehet képesítéssel biztosítani. Ezt egy részt a *jó nevelés*, másrészt a megfelelő *bánásmód* biztosítja.

Mitől jó tehát a képesítés rendjének megbolygatása? Egyedül a lármás szájak olesó betömésére jó. Ut aliquid fecisse videatur.

Haszon belőle nem lesz. Kár azonban igenis lesz.

Ami a szigort illeti, ami különben kívánatos volna főleg nemzeti szempontból, az egy makulával sem lesz nagyobb, mint aminő most. Mert *nem lehet* nagyobb kettős ok miatt. Az egyik az, hogy egyszerre nagy követelésekkel elő állani, ezen követelések előfeltételei nélkül annyi volna, mint a tanítóképzés céljának kockára tétele. Ettől tehát óvakodni fog úgy az állam, mint az iskolafenntartó. Szépen megegyeznek tehát valami lehetőségben. Az a kilátásba helyezett nagy szigorúság azért sem lehetséges, mert a bizottság tagjai lényegében a — fenntartó emberei. Velük szemben a tanfelügyelő jobban össze fog zsugorodni, mint ahogy összezsugorodik most a tanítóképzőben.

A haszon tehát legalább is nagyon kétes, míg a kár bizonyos és nyilvánvaló. Először is azok a szakvizsgálatok szegényesebbek lesznek, mint a minők a mai képesítők. Ennek belátására épen-séggel nem kell próféta-i tehetség, hanem csak a viszonyok ismerete szükséges. A tanító és tanítónő-jelölt rendszeren igen szegény existenciá. Jó része épen azért lép e pályára, hogy mennél rövidebb idő alatt kenyérhez jusson. Ha tehát a nagyási hajlamból alapvizsgának keresztelt osztályvizsgálaton túl van, állás után néz. Mert ő legelőször János, vagy Jutka. Az életben aztán a képző-intézeti dressálás-nevelés után egy kissé szabadon tengődik, meg a nyomorúságokkal küzködik. Ismételtetni, tanulgatni az «állami» képesítésre se ideje, se kedve. A minimumra redukálja még az olvasgatást is. Egy-két év múlva sokkal kevesebb szellemi készlettel megy vissza a képzőbe, mint aminővel onnét távozott. A képző-intézeti tanároknak e tekintetben meg vannak a maguk tapasztalatai.

Másik kár, hogy az a képesítőre gondol, amiatt aggódo tanítójelölt, mint segéd-tanító nem végez olyan jó munkát, mint aminőt végezne, ha mint kész ember hagyná el a képzőt.

A legnagyobb kár azonban az lesz a képesítő kettősosztásából, hogy egyszerre felszökik az éhség-hérre utalt és szorított nem okleveles tanítók száma, akik «különös méltánylást érdemlő okoknál» fogva miniszteri engedéllyel 3—5 esztendőig fognak nyomorkodni s nyomorítják a népoktatást.

A képesítés tervezett módjához tehát sehogyszem tudunk hozzájárulni.

Érdemleges része a tervezetnek az állami felügyeletről szóló V. fejezete is. Ez a fejezet kevés szóval — keveset mond; de amit mond, az legalább — rossz.

Rossz az ideiglenes iskolalátogatói intézménynek (amely különben is csak papíron volt) föllevenítése. Ez a halálnak szánt valami ugyan meg nem él a napidíjből. Pláne az államiból!

A népoktatás fejlesztésére a tanítókra személyileg ható intenzív felügyelet kell, nem ideiglenes kelleltenkedés. Ezzel a napidíjjal garnírozott próbálkozással semmi más nem történik, mint az intenzív felügyelet eltolása beláthatatlan időkre.

Még rosszabb a tervezet most említett intéz-

kedésénél a — *bírság*. Annyira rossz, hogy szót is alig érdemel. Elég legyen róla annyit mondani, hogy a bírsággal csak zaklatni lehet a tanítót; munkájának sikerét lehet rontani, egyebet azonban épen nem lehet vele elérni. Hát ide lyukadt ki a híres jurisdictió! Micsoda szegénység!

Végeztünk.

Sajnáljuk, hogy olyan kevés jót mondhattunk erről a javaslatról, melynek az volna a rendeltetése, hogy új korszakot nyisson a magyar népoktatás történetében.

De ez volna elérhető, mert Berzeviczy miniszter az anketten tartott beszédével beigazolta, hogy benne megvannak egy ily alkotáshoz a szükséges lelki tulajdonságok és hajlandóságok.

Ismételten hangsúlyozzuk tehát, 1. hogy Magyarország, hogy a nemzeti népoktatás előbbre haladjon, iskolákra van szüksége, még pedig keresztény szellemben működő magyar nemzeti iskolákra van szüksége, hogy a tankötelezettség végrehajtható legyen. Ehhez anyagi forrásokat kell nyitni és biztosítani törvényes intézkedésekkel.

2. A jó magyar iskolát a hivatásának magaslatán álló hazafias tanítóság teheti csak a nemzeti fejlődés és haladás tényezőjévé. Döntsék le törvényhozásilag a különbségeket tanító és tanító között. Az állam minden hazafias tanító munkáját egyformán becsülje és tisztelje. Így azután nem elégedetlen, önmagával meghasonlott, hanem egy valóban lelkes, hivatásszerető, munkás magyar tanítóságot kapunk, mely érzi és tudja, hogy a tanítói névnek tiszteletet és becsületet a tanítói kötelességek teljesítése adhat. A tanító erkölcsi értékének alapja az iskolában végzett munka lesz.

3. Végül hivatásának magaslatán álló tanfelügyeletet sürgetünk. Ehhez tanfelügyelői szakképzettséget szükséges megállapítani törvényhozás útján. Enélkül minden intézkedése a törvénynek — még azok is, melyeket a hazafiatlan és lelkiismeretlen tanítók és iskolafenntartók ellen igen helyesen tesz — csak irott malaszt marad. A tanfelügyeletnél van legnagyobb szükség az erélyes intézkedésre; mert ami a hadseregnek a hadvezér, az kell, hogy legyen egy megyében a megyei tanügy élén a tanfelügyelő. És erre nem szükséges a bírság, hanem megfelelő szakértelem, érzék a tanítóság lelkes munkásságának vezetésére és irányítására.

A Szent-István-Társulat jelentősége a keresztény nevelés terén.

Ezt a címet adjuk azon kivonatos közlésnek, melyet Kaposi József, pápai kamarás, Társulati igazgató jelentéséből közölni azért tartunk szükségesnek, hogy ápoljuk és élesszük azt a viszonyt, mely minket, a katolikus tanügy munkásait, a Szent-István-Társulathoz kapcsol. A jelentés a következő:

Az Egyház legfőbb kormányzására az isteni

alapító bölcsen rendelé szent Pétert s annak utódát, a római pápát. E véghetetlenül magasztos, az ember erejét úgyszólván meghaladó munkában a pápa nemcsak a kardinálisok, a patriarkák, érsekek, püspökök és alsó papság segítségével él, de máskülönben is fölhasznál minden eszközt, mely a rábizott hívek földi és égi boldogságának előmozdítására, biztosítására szolgál. A mai világban ilyen eszköz és pedig igen hatalmas eszköz a nyomtatott betű: — a könyvek és az ujságok.

Mikor az örök igazságokat semmibe sem vevő, sőt gyakran gúnyoló nyomtatványokat óriási gépszörnyetegek ezrével ontják naponként: akkor a lelkek pásztora, a mennyország kulcsainak őre, ezt tétlenül nem nézheti. Épen azért már a boldog emlékezetű XIII. Leó kiadta a jelszót, hogy iratokkal iratokat kell szembeállítani s a jelenleg dicsőségesen uralkodó szentatyának X. Piusnak, mindenek megújítását célul tűző programja kétségkívül az irodalom megújítását is magában foglalja.

Nem akarom túlozni, mélyen tisztelt Nagygyűlés, a Szent-István-Társulat jelentőségét, de nem is kicsinyelhetem. Bátran kimondom tehát, hogy részemről benne a magyar katolikus egyházkormányzat egyik nagyfontosságú, kiváló hivatással bíró szervét látom, melyet, ha még nem léteznék, ma kellene létesíteni, hogy általa az irodalomnak Krisztus szellemében való restaurációja Magyarországon keresztülvihető legyen.

Amaz áldott emlékezetű férfiak, kik Társulatunk alapját megvették, jól tudták mit cselekedtek, amikor alkotásukat, ezt a nyomtatott betűvel apostolkodó könyvkiadó-intézetet a nagyméltóságú püspöki kar védőszárnyai alá helyezték. E védőszárnyak alatt izmosodott meg a Szent-István-Társulat, ezeknek köszönheti tekintélyét, melyet mindenha megbecsült s ezekre támaszkodva, ezekkel kapcsolatban kíván a jövőben is működni. Viszonzásul fölkinálja szolgálatait a nagyméltóságú püspöki karnak s hogy szolgálatai mennél számbavehetőbbek legyenek, megváltoztatta alapszabályait s az ujonnan rendszeresített pártoló tagsággal majdan az egész országot behálózva, oly köröket is igyekszik megnyerni törekvéseinek, melyekhez régi alakjában hozzáférni nem tudott. Erről szólani azonban nem az én föladatom, miért is a mélyen tisztelt Nagygyűlés kegyes engedelmével áttérek az elmúlt esztendőkből kifejtett könyvkiadói tevékenységünk tüzetes ismertetésére.

(Folytatása következik.)

Az új törvényjavaslatból.

(Folytatás.)

62. §. Az állami tanító- és tanítónőképző-intézetek igazgatói, tanárai és tanítói ellen fegyelmi eljárásnak van helye:

1. ha az illető megsérti vagy hanyagul teljesíti

a törvényben és szabály- vagy kormányrendeletekben megszabott kötelességét;

2. ha botrányt okozó erkölcsstelen magaviseletet tanusít.

Fegyelmi büntetések:

a) rosszalás;

b) pénzbüntetés;

c) állásától való elmozdítás.

A két elsővel kapcsolatosan valamely más tanintézethez önköltségen való áthelyezés is elrendelhető.

63. §. Fegyelmi határozat csak előleges vizsgálat alapján és a vallás- és közoktatásügyi miniszter által hozatik. A fegyelmi vizsgálatot egy e célra kirendelt bizottság teljesíti, melynek elnöke a kir. tanfelügyelő, tagjai felerészben képzőintézeti tanárokból neveztetnek ki.

64. §. Fegyelmi eljárás útján állásától elmozdított igazgató, tanár, vagy gyakorló-iskolai tanító, az elmozdítástól számítandó hat évig semmiféle tanintézetben nem alkalmazható.

Azon igazgató, tanár, vagy gyakorló-iskolai tanító, ki fegyelmi eljárás útján másodizben állásától való elmozdításra ítéltetett, többé semmiféle tanintézetben nem alkalmazható.

65. §. Az elemi népiskolai tanítóképesítő vizsgálat két külön szakaszban, mint egymást kiegészítő két külön vizsgálat tartandó.

A vizsgálat két szakasza áll:

a) a tanítóképesítő alapvizsgálatból, amely szoros viszonyban van a képzőintézetben végzett tanulmányokkal és főleg az általános műveltség tárgyait öleli föl;

b) a tanítóképesítő szakvizsgálatból, amely a szoros értelemben vett tanítói szakműveltség, tanítói és nevelői készség kipuhatolására szolgál. Mindkét vizsgálat nyilvános.

66. §. A tanítóképesítő alapvizsgálatra bocsátatnak azok a jelöltek, akik valamely képzőintézet négy évfolyamát sikeresen elvégezték.

Ezen alapvizsgálat rendjét a vallás- és közoktatási miniszter állapítja meg, amelyet bármilyen jellegű tanító- és tanítónőképző-intézet követni tartozik.

(Folytatása következik.)

Kanonokból tanító.

(Folytatás.)

Miután az érsek aláírta a lemondást, de la Salle lelkifiaihoz sietett, összegyűjtötte őket s mintha valami rendkívüli jótéteményben részesült volna, hálaadó «Te Deumot» énekelt velük.

Ismerősei, különösen rokonai nagyon haragudtak, hogy öccsét mellőzte s azt követelték tőle, hogy vonja vissza a lemondást. A káptalan, melynek tagjai mind előkelő, nemesi családból származtak, mindent elkövetett, hogy az alacsony származású Faubert ne kerüljön soraiba. Kérte az érseket, hogy Faubertet ne igtassa be, hanem

hasson oda, hogy de la Salle vonja vissza a lemondást, vagy ha ezt nem akarja, legalább fivérét jelölje utódául. De hasztalan volt minden ellenkezés, de la Salle nem másította meg szavát. Faubert 1683. augusztus 16-án elfoglalta kanonoki székét.

Az érsek később más kanonoki javadalmat adott de la Salle Lajosnak, hogy, mint mondá, jóvátegye batyjának hibáját.

Ha fivérét jelölte volna de la Salle utódául, bizonyára bankodott volna, mert fivére is azon püspökök és papok táborához csatlakozott, kik megtagadták az «Unigenitus» pápai bullának az engedelmességét s a rosszul értesített pápától a jobban értesítendőhöz, majd pedig az általános zsinathoz főlebbtek s azért nevezték őket appellantes-eknek. De la Salle legjobb meggyőződése szerint cselekedett, midőn Faubert javára mondott le. A gazdagság elkábította Faubertet; eleinte arra használta a kanonoki jövedelmet, hogy ugyanazon házban, melyben de la Salle tanítókat képezett, ifjú klerikusokat nevelt. De később, midőn de la Salle Párisba ment, nem volt, ki őt a jóra serkentse s a rossztól visszatartsa. Világi örököknek adta át magát, elpuhult életet élt s ezzel megásta korai sírját. Bár fiatalabb volt, mint de la Salle, mégis jóval előbb halt meg. Ha szegény pap maradt, talán élete végeig megörzi buzgó-ságot s késő öregségben halt volna meg. Lelki-üdvenek kárára volt a kanonoki javadalom. De ezt nem láthatta előre de la Salle, s azért lelkiismeretét ez nem nyugtalanította, csak szívének okozott fájdalmat.

Miután de la Salle kanonoki javadalmától megszabadult, először is Párisba akart menni, hogy beváltsa Barmondiére-nek s Barré atyának tett ígérteit. Az előbbi a Saint-Sulpice iskoláit akarta reá bízni, az utóbbi pedig az általa alapított s a gyermek Jézusról nevezett testvérek társulatát. Ezen szándékának azonban erélyesen ellentállott Callou, mert véleménye szerint nem volt szabad gyengíteni az alakuló társulatot; alig vannak tizenötön s máris Reims-ben, Rethel-ben, Guise-ben és Laon-ban tanítanak, ha még Párisba is küld tanítókat, akkor a tizenöt tagból álló társulat nagyon is megoszlik s ha megoszlik, föloszlik. A növénynek is időt kell engedni, hogy gyökeret hajtson s erősödjék, ha nagyon korán ültetik át, kivész. Tanítványai a tökéletesedésnek még csak kezdeten vannak s oly vezetőre van szükségük, ki őket a lelkiélet útjain fölntartsa. Már pedig, ha az igazgató hol Párisban, hol Reims-ben időz, nyájának egy része pásztor nélkül marads könnyen eltévelyeg. Barmondiére belátta, hogy ez idő szerint csakugyan nem jöhet de la Salle Párisba s megnyugodott; de Barré érezte, hogy nem sokára meg fog halni s vigasztalhatatlan volt.

Szülővárosában maradt tehát de la Salle s egészen a tanítók képzésére s az iskolák fölügye-letére fordította idejét, mert nem foglalták le többé a kanonoki teendők. Szakított a világgal, annak minden hiúságával s a szegénysorsú taní-

tókhoz akart minél hasonlőbb lenni s velük egyenlő életet élni. De egy külső válaszfal még mindig elkülöníté a teljesen szegény tanítóktól: az egyházi javadalomról lemondott ugyan, de még mindig gazdag volt s így nem adhatott példát a tanítóknak, mikép kell az önkéntes szegénységet gyakorolniok. Az isteni gondviselésben való teljes bizalmat még mindig nem hirdethette kellő hatállyal. Családi örökségétől is meg akart tehát válni. Barátai azt tanácsolták, hogy fordítsa a társulat megszülárdítására. A társulatnak ép oly szükségé van anyagi támogatására, mint böles kormányzására. E kettő nélkül nem állhat fönn. Az igazságosság, méltányosság is azt követeli, hogy mint jó atya, elsősorban gyermekeiről gondoskodjék.

Dr. Csókás Vidor.

(Folytatása következik.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. A hódmezővásárhelyi espereskerületi róm. kath. tanítóegyesület május 30-án Hódmezővásárhelyen tartotta meg Szilber Gyula ker. esperesplébános elnöklete alatt rendes tavaszi közgyűlését. A közgyűlésen Scossa Dezső kir. tanfelügyelő is megjelent, aki nemcsak az állami, hanem a kath. iskolák, tanítók, sőt még a gyűlések iránt is a legnagyobb figyelem és meleg érdeklődéssel viseltetik. A gyűlést Szilber Gyula ker. esperes szép beszéddel nyitotta meg és örömeinek adott kifejezést, hogy körünkben ily szép számban jelentek meg, első sorban éljenzések között Scossa Dezső kir. tanfelügyelőt üdvözölte, megköszönte szives megjelenését, neki hosszú életet és sikert kíván. Elnök ezután fölolvastatta a váci püspöki szentszéktől leérkezett azon leiratokat, melyekben ki vannak tüntetve azon tanítónők és tanítók, kik a múlt tanévben kitünő vizsgát és lelkiismeretes közreműködést tanusítottak részint az iskolájukban, részint pedig a múlt évi közgyűlés alkalmával talpraesett értekezéseikkel és tanításukkal. Ezek: Simkóné, Rittné, Dohyné, Bakaesiné, Szendreyné, Hönigné, Dohy Mihály és Hönig László tanítók. Utána Dohy Mihály hódmezővásárhelyi tanító tartotta meg értekezését a káromkodásról. A bírálatok elmondása után a kir. tanfelügyelő tetszését nyilvánította és üdvös dolognak tartja, hogy a tanítók gyűléseken nemcsak a tanítási témák tárgyalásával, hanem erkölcsnevelési dolgokkal is foglalkoznak, az előadó tanítónak sikerült szép dolgozatáért a közgyűlés előtt meglehangú dicséretet mondott. Ennek hatása alatt Simon József hódmezővásárhelyi kántor és ker. alelnök egy 20 koronás aranyat tűzött ki egy ivre terjedő idegen kézzel írott jelgés és a jövő közgyűlésen fölolvastató legjobb módszertani dolgozat írójának. A dolgozat címe: «Mi módon kell a tanítónak az iskolásgyermekekre hatni és lelkükbe vésní azt, hogy ne szokjanak a káromkodáshoz és felnőtt korukban is kerüljék ezt a csunya szokást». Ezután Dohyné Kmetyko Borbála tanítónő az I. leányosztályban mutatta be a közgyűlés előtt Czukrász Róza fonomimikai módszertana alapján az irvaolvasás új tanmódját. A közgyűlési tagok az előadás közben többiben tapsban fejezték ki tetszésüket az elért ügyes és változatos módszertani előadás felett. A tanfelügyelő indítványra hívása folytán a jelenvolt tanítók — a nyugdíjba készülő egypár kivételével — egyhangúlag kimondták, hogy a jövő tanévben ők is a fonomimikai módszer alapján fognak tanítani. Következett még Joó Antal hódmezővásárhelyi segédlelkész a «hittani oktatásról» és Lefelholcz József tápéi tanító a «nemzeti nevelésről» tartott értekezése. A közgyűlés mindkettőjüknek fáradozásukért elismerő köszönetét fejezte ki. Ezután a Budapestten tartandó országos és Vácra a központi gyűlésre

küldendő képviselők választása ejtetett meg közfelkiállításal: Ritt Jánosné és Dolgy Mihály tanítók választottak meg. Következett a tisztújítás: elnök Szilber Gyula, alelnök Simon József, jegyző Lefelholcz József, pénztárnok Szendrey László. A pénztárvizsgálat alkalmával kint, hogy az rendben van. A tagsági díjak beszedése után a közgyűlés véget ért.

VEGYESEK.

A kath. tanítók országos bizottságának ülése. A kath. Tanügyi Tanács határozatából a kath. tanítók országos Bizottságának f. évi közgyűlését július hó 5-én az országos tanítói kongresszus ideje alatt tartja meg. Az erre szóló meghívást, amint értesültünk, a napokban küldi szét az elnökség. A kongresszusra jelentkező tagtársak számára utazási és elszállásolási kedvezményt a kongresszus Rendezőbizottsága közvetít. E bizottság állandóan permanenciában van. A jelentkezések a rendezőbizottság címére *Budapest, VIII., József-körút S. Tanítók Otthona*, intézendő.

Kitüntetett plébános. Kedves ünnepély folyt le a napokban Mátra-Szöllősen. A váci egyházmegye nestorának, Bánó Imrénének ez alkalommal nyújtották át a koronás arany érdemkeresztet, mellyel a király ő Felsege az egyház körül szerzett érdemeiért kiüntette. Martonfalvy Gyula salgótarjáni főszolgabíró az átadás alkalmával szép beszédet mondott. Siklody Péter vezetésével az iskolás gyermekek alkalmi énekeket énekeltek. A 88 éves lekipásztor már 50 éve lakik Szöllősen.

Ötnegyedmillió jötekmény célra. Temesvárról jelentik, hogy az ottani kir. járásbírósg most intézkedett az 1880-ban elhunyt Bonnáz Sándor esanádi püspök végrendeletének végrehajtására vonatkozólag. A járásbírósg elrendelte, hogy a hanyaték, mely értékpapirokban 1,078.000 koronára, takarékpénztári betétekben pedig 181.000 koronára rüg, az érdekelt végrendeleti örökösöknek kiadassék. A hagyatékából 200.000 korona a létesítendő katolikus egyetemnek, 120.000 korona a szegedi tanítóképzőnek, 40.000 korona egyenkint a temesvári józsefvárosi apácázárdának, a temesvári liceumnak és a siketnémák intézetének, 30.000 korona a csanádi püspökség szemináriumának, a többi nagyszámú kisebb összeg pedig más jótékony célú és emberbaráti intézeteknek jut. Aldott legyen a nemeslelkű püspök emléke.

Gyászrovat. Györfly Lajos tanár sok éves betegség után negyvenhat éves korában elhunyt Esztergomban. Könyvtár adományaival az elhunyt szép kulturtevékenységet fejtett ki. Mint hírlapíró két évtizeden keresztül hasznosan működött. A napilapok egy része e hó 7-én Györfly Lajos halálhírért az elhunytnak óhaja és írásban hátrahagyott szavai szerint közölvén, a bibornok hercegprímást igazságtalan és alaptalan váddal illeti, úgy tüntetvén föl a dolgot, mintha jogos nyugdíjától igazságtalanul megfosztatott volna. A tényállás ezzel szemben az, hogy Györfly Lajos 1896. év június 3-án a Komlóssy Ferenc dr. akkori főtanfelügyelő elnöklete alatt tartott tanári konferencián esetleges nagyobb bajok kikerülése céljából tanári állásáról esetleges nyugdíjgények minden följáratása nélkül önként és föltétlenül lemondott.

Értesítés. Fölvivom azon iskolatársaimat, kik velem 1899-ben Esztergomban végeztek, hogy a találkozóan való részvételüket f. hó 20-ig tájékoztatás céljából jelentsék be címemre (VII., Hungária körút 24.) *Czimmermann Kornél*.

Tanítók húsz éves találkozója. *Stampay János* köbalkúti (Esztergomm.) főtanító fölkéri a levai állami tanítóképző IV. évfolyamát 1883/4-ben megnyitó iskolatársait, hogy őt a tervbe vett 20 éves találkozót sikeres megújításra végett hollétükről értesíteni sziveskedjenek. Ugyanott végzett *közelebbi kortársak* is legmelegebb szeretettel fogadtatnak.

Értesítés. *Györfly Ignác* kérdiszentléleki tanító fölvívja tanulóitársait, hogy akik 1879-ben Csíksomlyón tanképesítő vizsgán voltak, lakásukat nála jelentsék be 10 napon belül, hogy a júliusban tartandó csíksomlyói szentgyakorlati időre összehívhassa őket 25 éves találkozóra.

Szerkesztői üzenetek.

T. J. Kihagyásokkal közöltük, mert egynéhány tételét a kath. tanítóegyesület szellemével összeegyeztethetőnek nem tartjuk és így lapunk nem lehet részese oly törekvéseknek, mely jól megfontolt irányával ellenkeznek. Rendes közgyűlésükön azonban szíves készséggel megjelenünk, hogy a tévedésekre részletes indoklással rámutassunk. — **I. V.** Készséggel támogatjuk. — **Z. F.** Ismertetni fogjuk. — **V.** A mult számból helyszüke miatt kimaradt. — **M. F.** Forduljon az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez, az ily természetű ügyekben a kath. tanító fölött nem lehet illetékes bíró a közigazgatási hatóság. — **K. A.** Azon az úton, amelyen a fölterjesztés történt, kérje vissza oklevelét: ha a kellő időre nem kapná vissza, akkor díjlevelének hiteles példányát terjessze elő az oklevél utólagos betérjesztésének kötelezettségével. Tanácsoljuk, hogy okleveléről hiteles másolatot állíttasson ki és ily esetekben azt használja, nem az eredetit. — **S. J.** Közzétettük. — **N. O.** Beérkezett. Közzétettük. Teljes készséggel. — **Sz. J.** Intézkedtünk. — **Sz. P.** Elküldtük. **B. Gy.** Amit tehetünk, megteesszük: örvideni fogunk, ha törekvései sikerülnek. — **B. V.** Elkésve kaptuk.

Mély tisztelettel fölkérjük a fölszt. iskolaszéki elnök urat, hogy a megüresedett tanítói állásokra a pályázati hírdetéseket lapunkban közölni ne terheltesse, mert a «Népnevelő» a kath. népoktatási intézeteknek hivatalos lapja s így megkapja azt ingyen minden hazai kath. tanítót egy-egy példányban. A pályázatok: «Népnevelő kiadóhivatala» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. címre intézendők.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A nagym. m. kir. földművelési miniszterium kegyurága alatt álló **magaslaki** kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: a zsarnócai m. kir. erdőhivataltól 231 kor. 50 fill. fizetés címén; a községtől 328 kor. 16 fillér fizetés terményváltás és tandíj címén; szántóföld és rét évi haszonbére 80 korona, az ismétlőiskola tanításért 24 kor. Stóla s egyéb című átlagos jövedelme 200 korona. 48 méter tűzifa (melyből nyolc méter a község által fölapritandó s a tanterem fűtésére fordítandó) kivágva és beszállítva. Lakása tisztességes. Kötelessége a mindennapi és ismétlő iskolában való tanításon kívül a faiskola kezelése s a szorgalmi idő alatt előirt templomlátogatás betartása. Tanítási nyelv magyar tót. Keresztlevel, oklevél s esetleg egyéb okmányokkal fölszerelt egy koronás helyeggel ellátott s a tek. zsarnócai m. kir. erdőhivatalhoz címzett kérvények legkésőbb f. é. július 10-ig bezárólag ntdó. *Litassy János*, Selmeabánya ker. alesperes tanfelügyelő és hegybányai plébános úr kezeihez küldendők. 114 1—1

Egri érseki megye

A **borsodszentistváni** róm. kath. kántortanításra pályázat hirdettetik. Jövedelme: kétszobás lakás előszobával, konyha, éléskamra, pince, istálló, kocsiszin, hízoló, házikert. Földbirtokban: 696 □öl szérűskert, 1364 öl lucernás, 22 kat. hold 1378 öl szántóföld. Munkaváltás címén legeltetés két tehénre és sertésre a közsöben. Párhérváltás 1862 korona augusztus és november végén fizetve. Stóla mintegy 300, alapítványi misékből 120 korona. Deputátumváltás a községtől 180 korona

90 fillér. Rajszer-alapból 50 korona 40 fillér. Kötelessége: egyik fosztályt önállóan vezetni, a másik fosztály törvény szerint választandó, általa fizetendő s eltartandó okleveles segédtanítóval ellátni, működésére felügyelni, az ismétlő-, illetve gazdasági iskolákban segédjével együtt működni: az összes kántori teendőket végezni, megbízás esetén a községi falkolát részben, vagy egészben okszerűen kezelni: a párbérváltás kivételét és számadásának elkészítését teljesíteni. A segéd-tanítóság bármikor bekövetkezhető önállósítása esetén a megválasztandó kántortanító az iskolaszék által megszabandó 4—600 koronáig terjedhető összeget tartozik jelenlegi javadalmából az új állás javadalmazására évenként átengedni. Előzetes énekpróba nincs. Pályázók keresztlevéllel, családi állásukat, erkölcsi viseletüket, eddigi működésüket igazoló okmányokkal, tanítói oklevéllel főszerelt kérvényüket június 29-ig Kozma János h. esperes-plébánoshoz küldjék Borsódszentistvára. Énekpróba, választás június 30-án reggel 9 órakor. Személyes jelenlét szükséges. Az állomás augusztus 1-én elfoglalandó. Borsód-Szent-István, 1904. június 1-én. *Kozma János*, h. esperes-plébános. 110 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A bisztricsényi (Barsm.) róm. kath. magyar-tót kántortanítói állomásra június 26-ra pályázat hirdették. Jövedelme 12 hold föld haszonélvezete, gabona, tűzifa és készpénzben a díjlevél szerint 1039-68 korona. Lakása két tágas szoba, konyha, két éléskamra, istálló. Okleveles kántortanítók kérvényeiket a pályázat határnapjáig *Havas Béla* plébánoshoz címezhetik. 106 1—1

Győri püspöki megye.

A kisboldogasszonyi plébániához tartozó Zemenye községben az osztálytanítói állás megüresült. Jövedelem 800 korona, egy kis házi kert, szabad lakás és fűtés. Tannyelv magyar-német. Az orgonálásban jártasok előnyben részesülnek. Folyamodványok július 1-ig intézendők *Hűdegh József* kisboldogasszonyi róm. kath. plébános urhoz. Posta Zemenye, Sopronmegye. 107 2—3

Pécsi egyházmegye.

A siklői róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalmazás: 800 korona készpénz havi előleges részletekben. 300—350 korona stolaris jövedelem. Egy hold szántóföld, amelyet a tanító saját költségén műveltet, 6 öl tűzifa, amelyet a tanító a legközelebbi uradalmi erdőben kap és saját költségén köteles levágnatni és behordatni. A községi gazdasági ismétlő, esetleg a tanonciskolánál is alkalmazást nyer évi 120—160 kor. tisztelődíj mellett. Két szobából álló lakás és a háztartáshoz szükséges mellékhelyiségek. Kötelessége egy magyar tannyelvu osztatlan osztály önálló vezetése és az összes kántori teendők végzése. Az állás szeptember 1-én foglalandó el, amely időtől a javadalmazás ki fog utalványoztatni. Az állásra folyamodók főszerelt kérvényeiket június 30-ig *Vargha Vitus*, isksz. elnökhöz Siklóson nyújtsák be. Személyes megjelenés kívánatos. 111 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A kis-körtvélyesi (Vasm., posta Vas-Körtvélyes róm. kath. kántortanítói állomás nyugdíjazás folytán üresedéshe jöven, erre f. évi július 3-ára pályázat nyitattik. A tisztán tanítói jövedelem: tisztességes lakás kerttel, fekvőségek, természetnyenyek, karc, fajarulék, egyéb szolgalmányok, készpénz stb. értéke az 1881. évben összeállított s jóváhagyott díjlevél szerint 616 kor. 60 fillér: a kántori jövedelem öt évi átlag szerint 14 kor. (Harangozásért még 20 kor.) Az állomás javítása céljából ezen régi díjlevél alapján fog az iskolaszék állami segélyért folyamodni, mellyel a tanítói fizetés 800 koronára egészítették ki. A díjlevél az iskolaszéki elnöknél betekinthető. Ezért tartozik a mindennapi (átlag 36) és ismétlő tanköteleseket vallás-erkölcsi oktatásban részesíteni, a kántoriakat elvégezni. (Évi 6 isteniszolgálat van.) Tannyelv magyar-német. A kellően főszerelt kérvények f. évi július hó 2-ig bezárólag alulírottához küldendők. Király-

falva (Vasm.) 1904. június 7-én. *Baumgartner Ferenc*, plébános, iskolaszéki elnök. 112 1—1

Váci egyházmegye.

Okleveles tanító kitünő kántori oklevéllel június 15-étől október 1-éig helyettes- vagy segédkántornak ajánlkozik. Ábrahám István tanító Tóalmáson (Pestmegye) 109 2—2

Veszprémi egyházmegye.

Kalloson (Zalam.) június 15-én kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalmazása: két szoba, konyha, kamra és ház alatti pincéből álló új lakás, istálló és pajta, 7 hold szántóföld 126 korona, 60 tanköteles a két korona, 3/4 hold beltelek 28 korona, 1/2 hold rét és temető használata 40 kor., 5 régi öl tűzifa 70 kor., 80 pár után a 1/3 pozsonyi mérő rozs és 26 fillér párpénz 180 korona 80 fillér, stóla 3 korona, 6 akó must vagy készpénz 84 korona, 5 kereszt harangozó kéve 20 kor., 130 kor. fizetékiegészítés a község pénztárából, állatainak szabad legeltetés, földadóját a község fizeti. Kötelessége a kántortanítói teendők elvégzése, harangoztatás. Harmoniumhoz értő előnyben részesül. A választásra személyes megjelenés kívánatos. A tanítási nyelv magyar. A kérvények június 12-ig bezárólag *Vass Ferenc* iskolaszéki elnökhöz Kehidára (Zalam.) küldendők. 105 1—1

Somogy-Szakácsiba a II. osztálytanítói állásra okleveles kath. tanító kerestetik. Fizetése 800 korona, butorozott szoba fűtés- és tisztogatással. Vezető a reábizandó osztályt, kántoriakban segédkezik. Kérvények a plébániára küldendők július hó 17-ig. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. *Vizi István*, plébános. 113 1—1

Lelkigyakorlatok. Pozsonyban a Jézustársaságiak collegiumában ezidén is tartatnak július hó 18—22. közt lelkigyakorlatok tanítók számára. Hétfőn este 6 órakor kezdődnek és pénteken reggel végződnek. A lelkigyakorlatokban résztvenni akarók jelentkezzenek minél előbb az alulírotnál. *Milz József* S. J. házfőnök. Batthyány-ter 1. szám. 104 1—7

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír jövagja, a Ferencz József-reind lovagja.

A parisi es becsi világliallításán stb. helyről kintüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta leguymásúcsőrendszert (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmerészelebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jokarban tartása mersékeit árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

